

ROMÂNĂ

AUXILIAR (SUBIECTUL 1+2 ȘI PROBA ORALĂ)



MATERIAL ELABORAT CORESPUNZÂND
CERINȚELOR DE BACALAUREAT 2016

**FOLOSIREA FIȚUICILOR
ESTE O FRAUDĂ.
NU RECOMANDĂM
UTILIZAREA LOR ÎN TIMPUL
EXAMENELOR!**

Cuprins

Proba orală.....	1–25
Situația de cominucare.	
Elementele situației de comunicare	1–3
Elementele situației de comunicare	1–2
Emitătorul	1
Receptorul.....	1
Mesajul	1
Codul	1
Canalul.....	1
Referentul	2
Contextul	2
Tipuri de comunicare.....	2
Comunicare verbală	2
Comunicare nonverbală	2
Comunicarea paraverbală.....	2
Funcțiile comunicării.....	3
Funcția emotivă (expresivă).....	3
Funcția conativă.....	3
Funcția poetică.....	3
Funcția referențială	3
Funcția metalingvistică	3
Funcția fatică	3
Stilurile funcționale	3–12
Stilul științific.....	4–5
Monologul scris	5
Monologul oral	5
Dialogul oral	5
Stilul administrativ (oficial, juridic)	6–7
Textul de lege	7
Cererea.....	7
Curriculum vitae	7
Stilul publicistic.....	8–9

Articol.....	8
Comunicat.....	8
Reportaj	8
Știre.....	8
Interviu.....	8
Text publicitar (slogan publicitar).....	8
Reclama	9
Stilul colocvial.....	10–11
Dialogul oral	10
Dialogul scris (scrisori).....	10
Monologul scris (jurnal intim)	10
Monologul oral (reletări, anecdote, urări, felicitări).....	10
Jurnalul	11
Scrisoarea.....	11
Stilul artistic (beletristic).....	12
Calitățile generale și particulare ale stilului.....	12–15
Calitățile generale ale stilului	13–15
Claritatea.....	13
Abateri de la claritate	13
Corectitudinea.....	14
Originalitatea	14
Precizia	14
Abateri de la precizie	14
Proprietatea	14
Puritatea	15
Calitățile particulare ale stilului.....	15
Naturațea.....	15
Simplitatea	15
Armonia.....	15
Demnitatea.....	15
Retorismul.....	15
Umorul.....	15
Ironia.....	15
Tipuri de texte.....	16–19
Textul narativ (literar și nonliterar)	16

Textul descriptiv (literar și nonliterar).....	16–17
Textul informativ (nonliterar).....	17–18
Textul argumentativ (nonliterar).....	18
Tipuri de raporturi și conectori.....	19
Registre stilistice	20–23
Limbajul standard (curent)	20
Limbajul literar.....	20
Limbajul oficial (solemn).....	21
Limbajul familiar (colocvial).....	21
Limbajul popular (regional).....	21–22
Limbajul arhaic	22
Limbajul argotic	22
Limbajul de jargon	22–23
Textul literar și textul nonliterar.....	23–25
Textul literar	23–24
Textul nonliterar.....	24–25
Proba scrisă (subiectul 1 + 2).....	26–73
Genuri literare	26–45
Genul liric.....	26–34
Specii literare	26
Oda.....	26
Imnul	26
Elegia.....	26
Pastelul	26
Sonetul.....	26
Rondelul	26
Meditația.....	26
Comunicarea în textul poetic	26–27
Mijloacele comunicării.....	27
Propoziția.....	27
Secvența poetică	27
Strofa	27
Instanțele comunicării în textul poetic.....	27

Autorul/Poetul.....	27
Eul liric	27
Mărcile lexico-gramaticale.....	27
Tipuri de lirism	28
Lirism subiectiv.....	28
Lirism obiectiv	28
Trăsăturile limbajului poetic	28–29
Reflexivitatea	28
Ambiguitatea	28
Sugestia	28
Expresivitatea	29
Figurile de stil.....	29–32
Figuri de sunet.....	29
Aliterația	29
Asonanța	29
Onomatopeea	29
Figuri semantice	30
Personificarea.....	30
Comparația.....	30
Epitetul.....	30
Alegoria	30
Metafora.....	30
Figuri de construcție.....	31
Inversiunea.....	31
Repetiția.....	31
Enumerația.....	31
Oximoronul.....	31
Figuri de gândire	31
Hiperbola	31
Antiteza.....	31
Figuri de adresare	32
Invocația retorică	32
Interogația retorică.....	32
Exclamația retorică	32
Imprecația	32
Elemente de recurență.....	32

Motiv poetic	32
Laitmotiv	32
Elemente de prozodie.....	33–34
Versul	33
Strofa	33
Monostih.....	33
Distih	33
Terțină.....	33
Catren.....	33
Astrofic	33
Continuativ	33
Versul alb	33
Măsura	33
Troheul	33
Iambul	33
Rima	33–34
Tipuri de rimă	34
Funcțiile rimei.....	34
Arta poetică	34
Textul epic / proza narativă	34–41
Acțiunea.....	34
Momentele subiectului.....	35
Expozițiunea.....	35
Intriga	35
Desfășurarea acțiunii	35
Punctul culminant.....	35
Deznodământul.....	35
Narațiunea.....	35
Instanțele comunicării narative	35–38
Autorul	36
Cititorul	36
Naratorul.....	36
Personajul	37–38
Instanțele narative	38
Perspectiva narativă.....	38
Perspectiva temporală.....	38

Perspectiva spațială	38
Conflictul	38–39
Motiv literar	39
Lait-motiv	39
Temă, idee, titlu	39
Început, final, secvență narativă	40
Prolog, epilog	40
Mijloace și modalități de caracterizare a personajului literar	40–41
Portrete	41
Portretul fizic	41
Portretul moral	41
Portretul psihic	41
Portretul complex	41
Mijloacele și modalitățile de caracterizare ale personajului literar	41
Caracterizare directă	41
Caracterizare indirectă	41
Relația cu alte personaje	41
Mediul / cadrul în care acționează	41
Genul dramatic	42–45
Trăsăturile genului dramatic	42
Structura și compoziția textului dramatic	43
Acte	43
Tablouri	43
Scene	43
Indicațiile scenice / didascalii	43
Personaje	43
Conflictul dramatic	43
Modul de expunere	44
Succesiune de replici	44
Monologul dramatic	44
Modalități de caracterizare a personajului dramatic	44
Caracterizare directă	44
Caracterizarea indirectă	44
Speciile genului dramatic: comedia, tragedia și drama	44–45
Comedia	44–45

Tragedia.....	45
Drama.....	45
Curențe culturale și literare.....	46–54
Clasicismul.....	46–47
Romantismul.....	47
Realismul.....	48
Naturalismul.....	49
Simbolismul.....	49–50
Modernismul.....	50–51
Tradiționalismul.....	51–52
Neomodernismul.....	52–53
Postmodernismul.....	53–54
Moduri de expunere.....	54–58
Narațiunea.....	54–55
Descrierea.....	55–57
Descrierea literară/subiectivă.....	55–56
Descrierea științifică/obiectivă.....	55–56
Descrierea de tip tablou.....	56
Descrierea de tip portret.....	57
Dialogul.....	57
Monologul.....	58
Monologul interior.....	58
Monologul adresat.....	58
Semnele de punctuație și de ortografie.....	58–62
Semnele de punctuație.....	58–61
Punctul [.].....	58
Virgula [,].....	59
Punct și virgulă [;].....	59
Semnul exclamării [!]	59–60
Semnul întrebării [?]	60
Două puncte [:]	60
Punctele de suspensie [...]	60–61
Ghilimele [„”]	61
Linia de pauză [–]	61
Parantezele [()]	61

Semne de ortografie.....	62
Cratima [-]	62
Apostroful ['].....	62
Locuțiuni și expresii	63–73
a bate	63
cap	63–64
a da	64
drum	64–65
a duce	65
floare	65
a fugi	65
frunză	66
fugi	66
gând	66
gură.....	66
inimă.....	67
joc.....	67
a (se) juca	67
a lua	68
lume.....	68
a lumina.....	68
lumină.....	69
mână	69
noapte	70
pământ	70
a pleca.....	70
picior	70
a sta	71
suflet.....	71
a tăia	71–72
timp	72
ochi.....	72–73
viață.....	73
vis	73
vreme.....	73

Proba orală

Situația de cominucare. Elementele situației de comunicare

Situația de comunicare este orice situație în care este prezentă o informație se numește situație de comunicare.

Elementele situației de comunicare

Emițătorul: sursa de informație prezentă într-o situație de comunicare; cel care transmite un mesaj către receptor.

Receptorul: beneficiarul informației într-o situație de comunicare.

Mesajul: în orice situație de comunicare vehiculul informației se numește mesaj. Mesajul reprezintă o unitate între conținut și formă de expresie. Acesta constă în gânduri, sentimente, idei desprinse din realitate sau este rod al imaginației emițătorului.

Codul: sistemul de comunicare pe baza căruia se construiesc mesajele. Codul trebuie să fie comun atât emițătorului cât și receptorului. Limbile naturale (ex. limba română, limba engleză etc.) sunt coduri verbale. Alte coduri sunt: muzica, alfabetul Morse, simbolurile științifice etc.

Canalul: este un element foarte important, el este mediul, mijlocul prin care se transmit semnalele codului (ex. aerul reprezintă canalul în comunicarea orală; telefonia fixă sau mobilă, poșta electronică reprezintă canale în comunicarea la distanță.)

Referentul: în orice situație de comunicare, mesajul vehiculează informații despre un anumit referent (ex. în prezentarea trăsăturilor unui peisaj, referentul este „peisajul”)

Contextul: este un ansamblu de informații cunoscut atât de emițător cât și de receptor și care îl ajută la înțelegerea mesajului pe cel din urmă.

Tipuri de comunicare

Cea mai cunoscută formă de comunicare este comunicarea între oameni. Această formă de comunicare este expresia celei mai înalte inteligențe cunoscute pe pământ și se numește comunicare interumană sau interpersonală (comunicare între oameni = comunicare interumană). Codul folosit în comunicarea interumană se numește limbă naturală (limbă naturală – ex. limba română, limba maghiară, limba engleză etc.). Comunicarea bazată pe limbile naturale se numește **comunicare verbală**.

Există și **comunicare nonverbală**, în care nu se întrebuințează limba naturală și care se realizează prin mimică și gesturi. Comunicarea nonverbală poate avea loc și între oameni și animale.

Comunicarea paraverbală este acea formă a comunicării în care mesajul verbal este însoțit de elemente paraverbale sau prozodice (ex. accentul, intonația, pauzele intenționate) ale căror semnificații se pot deduce din context.

Comunicarea verbală la rândul său este două feluri: **comunicare orală** (se adresează simțului auditiv) și **comunicare scrisă** (se adresează simțului vizual).

Tipuri de texte

Textul este o succesiune ordonată de cuvinte, propoziții, fraze prin care ni se comunică idei.

Textul narativ (literar și nonliterar)

Presupune o succesiune de evenimente desfășurate în timp și spațiu. Accentul într-un text narativ cade pe ce se întâmplă. Drept urmare, există și multe texte nonliterare narative. Dacă într-o descriere accentul cade pe grupul nominal (substantiv + adjectiv, cu rol de epitet), într-o narațiune accentul se deplasează către grupul verbal, deoarece verbele indică o cronologie a evenimentelor. Timpurile verbale folosite frecvent sunt: prezentul, perfectul simplu, perfectul compus. Textul narativ se definește printr-o situație în care există narator, acțiune personaje, narațiune ca mod de expunere.

Textul descriptiv (literar și nonliterar)

Evocă scene, persoane, obiecte, emoții și se concentrează asupra detaliilor descriptive, prezentate obiectiv sau subiectiv de către autor.

Este un text în care sunt prezentate informații despre obiecte, personaje, locuri, fenomene ale naturii etc. Descrierea poate apărea atât în *texte literare* (*tabloul* – descrierea unui peisaj, a unor scene din viața socială, a unui interior sau a unui obiect etc.; *portetul* – descrierea fizică și/sau morală a unui personaj), cât și în *texte nonliterare* (ghiduri turistice, texte științifice, prezentarea unor produse etc.).

Descrierea literară/subiectivă se caracterizează prin următoarele trăsături:

- Înfățișează un colț din natură, un fenomen, un personaj.
- Prezintă impresiile pe care le produce obiectul descris.

- Transmite emoții și sentimente (prezența subiectivității).
- Apar imagini artistice (vizuale, auditive, dinamice, olfactive etc.).
- Conține multe figuri de stil, mai ales epitete, metafore, comparații, personificări, enumerații.
- Predomină substantivele și adjectivele cu valoare de epitet, iar verbele sunt puține.

Folosită în textele narative, descrierea are rolul unei pauze narative – timpul narațiunii avansează, în timp ce timpul acțiunii stă pe loc.

Descrierea literară poate fi:

- *De tip tablou* (tabloul unei lupte, al unui anotimp, al unui fenomen al naturii)
- *De tip portret* (prezentarea sumară sau amănunțită a trăsăturilor fizice sau morale ale unui personaj).

Trăsăturile descrierii științifice/obiective/non-literare:

- Oferă informații precise, exacte.
- Nu include părerile și impresiile personale.
- Nu apar figuri de stil.
- Exprimarea este clară și concisă.
- Obiectivitate.

Textul informativ (nonliterar)

Este textul care transmite un mesaj într-o manieră organizată, ierarhizată. Informațiile transmise nu vizează stabilirea unei concluzii. Transmite cititorilor idei, modelează înțelegerea, oferă explicații în legătură cu diverse obiecte, fenomene, situații, atitudini ale unor persoane, demonstrează cum se face un lucru, cum funcționează un aparat, cum se fac obiectele etc. Uneori textul informativ se poate combina cu texte de tip explicativ, descriptiv sau argumentativ. Texte informative sunt considerate știrile, articolele de ziare, textele științifice, textele

de tip utilitar (modul de folosire a unor aparate, rețete culinare, reclamele publicitare, anunțurile, buletinul meteo etc.). Întrebările care evidențiază specificul textului sunt: *Despre ce se informează?*, *Cine?*, *Ce?*, *Unde?*, *Cum?*, *De ce?*. În textele informative, emițătorul este o prezență discretă, estompată.

Textul argumentativ (nonliterar)

Este scris cu scopul de a convinge cititorul că o afirmație este justă, că poate să accepte opinia exprimată. În exprimarea punctului de vedere scriitorul apelează la diverse strategii retorice. Textul argumentativ apare în diverse situații de comunicare: în discursuri politice, prezentări de carte, eseuri, cronici, articole de presă, reclame publicitare etc.

Textul argumentativ are trei părți:

- ***O ipoteză*** (teza, propoziția care exprimă ideea de bază ca argumentarea să fie validă, propoziția care exprimă ideea de bază trebuie să aibă valoare de adevăr).
- ***Argumentul/argumentele și exemplul/exemplele.***
- ***Concluzia*** (concluzie: propoziția declarativă cu valoare de adevăr, propoziția care exprimă clar poziția celui care a construit argumentația).

Discursul argumentativ se recunoaște după prezența *indicatorilor de argumentare*: *pentru că, deoarece, de aceea, intrucât, deci, așadar* care introduc argumentele, *dacă și numai dacă*, prin care se introduc argumente restrictive, *în primul rând, în al doilea rând* care introduc argumentele într-o ordine preferată de emițător (ordinea logică), *în concluzie, nu poate, nu trebuie* care introduc concluziile.

Proba scrisă (subiectul 1 + 2)

Genuri literare

Genul liric

Genul liric desemnează acele opere literare în care se dezvăluie complexitatea lumii interioare și viziunea unică despre lume, filtrată prin prisma eului creator.

Caracteristici:

- Transmite în mod direct trăirile, sentimentele, ideile eului liric.
- Favorizează sensurile figurate ale cuvintelor.
- Recurge la imagini artistice, figuri de expresivitate și la figuri de stil în exprimarea ideilor, sentimentelor, gândurilor.
- Recurge la mijloace de expresie formale (elemente de prozodie) cum ar fi ritmul, rima, versul, versul liber, strofa.
- Trăirile eului liric sunt de o mare diversitate (iubire, tristețe, bucurie, fericire, melancolie, nostalgie, apăsare sufletească etc.) și sunt exprimate prin diferite ipostaze ale acestuia: îndrăgostit, contemplator, confesor etc.

Specii literare: *oda, imnul, elegia, pastelul, sonetul, rondelul, meditația* etc.

Comunicarea în textul poetic

Comunicarea în textul poetic este axată mai mult pe provocarea sensibilității, a emoției.

Mijloacele comunicării

Propoziția: textul poetic presupune un alt tip de propoziție ce nu se organizează pentru a reda o acțiune, ci pentru a reda un *imaginar poetic*.

Secvența poetică: reprezintă o succesiune de propoziții care alcătuiește o imagine poetică, axată pe o idee, o emoție.

Strofa: poate să se identifice cu secvența poetică, să cuprindă mai multe secvențe sau să alcătuiască o secvență cu strofa/strofele următoare.

Instanțele comunicării în textul poetic

Comunicarea în textul poetic este definită prin eul liric și prin raportul autor-eul liric.

Autorul/Poetul: creatorul versurilor.

Eul liric: este acea instanță (acel *cineva*, mai mult sau mai puțin identificabil) care comunică prin textul poetic idei, gânduri, sentimente. Este „o voce” a emițătorului care este o abstracție și nu trebuie confundată cu persoana fizică (poetul).

Mărcile lexico-gramaticale (însemne/embleme) ale prezenței eului liric în textul poetic pot fi:

- *Verbe la persoana I, pronume și adjective pronominale de persoana I* (dacă sunt dominante, vorbim despre o confesiune lirică / mărturie / destăinuire directă a sentimentelor sau ale gândurilor).
- *Verbe, pronume, adjective pronominale de persoana a II-a, verbe la imperativ, substantive în vocativ, interjecții exclamative* (dacă sunt prezente vorbim de un *discurs liric* / un *monolog adresat*, respectiv o adresare directă către „un personaj liric”. Ex. „Ce te legeni...” de Mihai Eminescu).
- *Verbe, pronume și adjective pronominale de persoana I plural* (dacă sunt prezente atunci ipostaza eului liric este acela de reprezentant al unei colectivități în numele căreia vorbește).

Locuțiuni și expresii

a bate

- A se bate cu pumnii în piept* = a se mândri, a se fuduli
A bate pe cineva la cap = a cicăli pe cineva cu vorba
A bate palma cu cineva = a da mâna cu cineva; a încheia cu cineva o tranzacție
A bate un record (sportiv) = a depăși un record
A se bate cap în cap = a fi în opoziție, în contradicție, a nu se potrivi
A bate la mașină = a dactilografia
A bate la ochi = a frapa
A bate mult drum = a parcurge o distanță lungă
A bate câmpii = a divaga, a vorbi aiurea

cap

- Cu noaptea-n cap* = dis-de-diminează
(Până) peste cap = exagerat de...
Cu capul plecat = rușinat, umilit, învins
Pe după cap = pe după gât, la ceafă
Bătut (sau căzut) în cap = tâmpit, prost
A se da peste cap = a face tumbe; a face imposibilul
A da (ceva) peste cap = a schimba cu totul ordinea lucrurilor
A scoate capul în lume = a ieși între oameni, în societate
A nu-și (mai) vedea capul de... = a fi copleșit de...
A-și pierde capul = a se zăpăci
A nu mai avea unde să-și pună capul = a ajunge fără adăpost
A da din cap = a clătina capul (în semn de aprobare, de refuz etc.)
A umbla cu capul în traistă = a fi distrat, neatent

A se da cu capul de toți pereții (sau *de pereți*) = a fi cuprins de disperare sau de necaz

A-și lua lumea în cap = a pleca departe

A-și pleca capul = a se simți rușinat, umilit; a se supune

Vai de capul lui = vai de el

A cădea pe capul cuiva = a sosi pe neașteptate la cineva (creându-i neplăceri)

a da

A da o masă, o petrecere etc. = a oferi o masă

A(-și) da bună ziua (sau *bună seara, binețe* etc.) = a (se) saluta

A da cu arendă = a arenda

A da (cu) împrumut = a împrumuta

A da înapoi = a înapoia, a restitui

A da în primire = a preda

A da cuiva de lucru = a însărcina pe cineva cu o muncă

A da în judecată = a chema o persoană în fața unei instanțe judecătorești în calitate de pârât

A da o fată după cineva = a căsători cu

A-și da viața = a-și jertfi viața din devotament

A da (pe cineva sau ceva) dracului = a renunța la...

A da pe gât (sau *peste cap*) = a bea

A da găuri = a găuri

A da viață = a naște; a făuri

drum

A pune pe cineva pe drumuri = a face pe cineva să meargă mai mult decât ar fi necesar pentru rezolvarea unei probleme.

A bate drumul = a umbla de colo-colo, fără rost, a umbla haimana

A fi de pe drumuri = a fi fără familie, fără locuință stabilă

A rămâne pe drumuri = a sărăci

A lăsa pe drum = a da (pe cineva) afară din casă sau din serviciu, a sărăci (pe cineva)

A aduna pe cineva de pe drumuri = a da cuiva adăpost

Pe drum = gata să vină, să sosească, să apară, să se nască

A sta în drumul cuiva sau a-i sta cuiva în drum = a se afla înaintea cuiva

A se da din drumul cuiva = a se da la o parte

A-și face drum în viață = a reuși

A-și face drum = a înainta într-o mulțime

a duce

A duce (pe cineva) cu vorba = a înșela (pe cineva) făcându-i promisiuni mincinoase

A-l duce pe cineva gândul = a-i veni cuiva ceva în minte

A duce grija (cuiva sau a ceva) = a fi îngrijorat

A(-i) duce dorul = a-i fi dor de cineva

A (o) duce la capăt (sau la îndeplinire, la bun sfârșit) = a îndeplini

floare

În floarea vârstei = tânăr

Floare la ureche = foarte ușor de rezolvat

De florile mărilor sau de flori de cuc = în zadar, degeaba, gratuit

Copil din flori = copil nelegitim

a fugi

A-i fugi ochii după cineva = a privi insistent, cu admirație, cu dor

A fugi în lume = a pleca de acasă (fără să se știe unde)